

Ünneprontó

Adyt ünnepeljük ebben a számban. Miközben Adyra emlékezünk az ország, a költő nevéhez, művészetéhez méltóan.

A televízióban Ady-szavalóversenyt láthatunk már hetek óta. Színvonalas, szép szavakatokban gyönyörködhetünk. A szentesi adásban egy parasztbácsiból kikíváncszolt: ő jött el a falujából szavalni, mert szégyellte, hogy az értelmiség nem mozdult.

A József Attila Tudományegyetemen is megszervezték Ady Endre emlékére egy szavalóversenyt. A 2405 nappali tagozatos hallgatóból öt jelentkezőt a versenyre. Nem lett volna furcsa ezek után, ha a többi 2400 hallgató helyett is elfőn valaki szavalni — esetleg egy járókelő az utcáról...

— te

Konzultáció

November 15-én dr. Tólas Barna, a Külügyi Intézet igazgatóhelyettese Kína ma címmel nagyszerű konzultációval egybekötött előadást tartott a Bolyai János Kollégiumban.

Az Élet és Irodalom utóbbi számaiban vita folyik a hazai oktatási rendszerről, annak középiskolai és egyetemi-főiskolai formáiról. Az indító cikket Száraz György írta, melynek egyik számára mellékes — de számunkra nagyon is fontos kérdése volt az alábbi:

Lehet-e személyiségeket „termelni” az egyetemen?

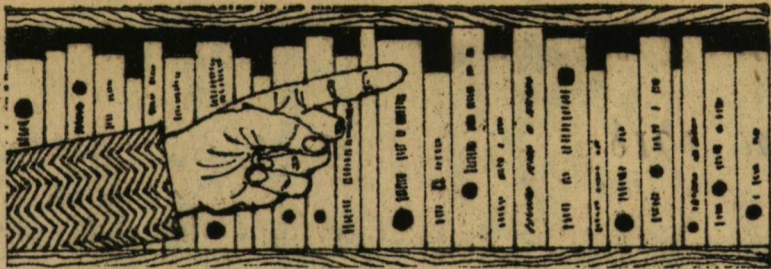
Száraz György kérdésére nem könnyű válaszolni, de a kérdésnek ettől még igaza lehet, mert ahogy mondani szokták, a felvetés jogos.

Az egyetemre-főiskolára kerülő hallgató döntő hányada közvetlenül az érettségi után nyer felvételt, tehát iskolapadból iskolapadba ülve folytatja életét. Tanuló volt a középiskolában, hallgató lett az egyetemen — csak az elnevezés változik, de ugyanúgy még nem önálló, még nem kész ember. Eltartott, ha megőrsül is, ha gyereket szül is, sőt uram bocsá! ezen a helyzeten az sem változtat, ha kocsival, lakással is rendelkezik. Persze a különbség hajdani tanulói mivoltához képest óriási lehet, már csak az ímént felsoroltak miatt is, de a lényeg, mely szűkebb és tágabb közösséget, a társadalmat illeti, nos hozzávaló viszonyában mindvégig ugyanaz — diák. Jóllehet ez a besorolás akár 17-18 életévet is felölthet, hiszen az elemítől a diplomaosztásig kísér.

E közel két évtized célja az ismeret-elsajátítás, amely a válasszott szak tartalmi eltéréseitől jórészt függetlenül, kemény munkát igényel, ha nem is folyamatosan, inkább a vizsgaidőszakokra koncentrálna. Az egyetemi oktatásban — különböző tényezők hatására — mindinkább hódít a megszerzett tudás objektívnek mondott mérése, dolgozatok és tesztek képében, amelyek viszont növelik az oktatás elszemélytelenedését. Nem a tananyag csökken, legfeljebb a befogadáshoz rendelkezésre álló idő. Valaha az egyetemen — régiék elmondása alapján, tehát állítólag — a nyugalmas intézmények képét mutatták, ma oktatók-hallgatók egyaránt sietnek.

Időzavarban

Időzavarban van az oktató, mert fiatal; tehát még nem írta meg disszertációját, de már családostól alapított, ezért lakás kell, bútor kell, gyerekekre kell vigyázni. És van még más dolog is: társadalmi munkát végez, gyűlések-értekezletek, önként vállalt és kijelölt feladatokat old meg, hiszen fiatal, ambiciózus. Időzavarban van az oktató, mert már nem fiatal, megszerezte a minősítést, mely tudományos munkáját elismeri, de a szakmai irodalom áradata nem szűnik egyetlen pillanatra sem, olvasni kell, tanulni és közben természetesen

A film tegnap és ma

A filmművészet „megteremtéséről” vall esszéketében René Clair, a „hetedik művészet” első akadémiai tagja választott képviselője. Az eredetileg szépirodának készült, végül több, mint ötvenesztendő rendezői pályafutásával világhíressé vált francia filmesztétikai fejtegetéseit foglalja össze a kötetben. Az utóbbi fél évszázad filmtörténetének elemzése során e könyvben is hű maradvány kedvenc filmes eszközeihez, az általa a filmművészet legalapvetőbbnek tartott eljárásához, a vágáshoz.

A huszonhat fejezetre tagolt kötetben a szerző régebbi és újabb filmesztétikai fejtegetéseit az idősíkokat változtatva, változó véleményeit — s más híres filmes nagyságok nézeteit —

idézve és ütköztetve „vágta össze” századunk filmregényét. Mint maga írja, tegnapi és mai jegyzeteket snitttel, felvillantva velük ennek a sokat vitatott művészetnek leglényegesebb momentumait. A szemtanú, az alkotó, az „ott levő” tanúságtévé vallomását alvashatjuk — hogy csak néhány fejezetcímmel illusztráljuk, a Tiszta film és költészet; a Képekben írni; a Nagyság és szolgaság; a Színház és film; a Gyorsaság és a forma; Korunk erkölcsiéről; A mozdulatlan film problémáiról.

A lelemény öröme — a hitvallásként jegyzetei elé írott mottó ragadja magával az olvasót René Clair kötetének forgatása közben. (Gondolat)

Mennyi a fizetése, tanár úr?

Szeptembertől átlagosan húsz százalékkal emelték a pedagógusok fizetését az országban. Átlagosan, mert nem egyenlő arányban növekedett a bére az általános-, közép- és felsőoktatási intézményekben dolgozó tanároknak. A szegedi egyetemen, főiskolákon az előírásoknak megfelelően hajtották végre a bérrendezést az új tanév első napjaiban.

A három intézmény közül a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán kérdeztük meg: hogyan történt a rendelet végrehajtása, mennyivel is keresnek többet tanáraink? A főiskolán az oktatók bére 14 százalékkal, a dolgozóké 12 százalékkal emelkedett. De ez sem egységesen. Volt egy kötelező minimum, ami mindenkinek járt, a fennmaradó összeget differenciáltan, az oktatók, dolgozók végzett munkájának arányában osztották fel. Így a főiskolai tanárok alapként 500 forintot kaptak, 200 forint maradt meg az oktató-nevelő-és tudományos munka szerinti elosztásra. A docenseknél 400 forint volt az alap, fennmaradt 200 forint. Az adjunktusok fizetésemelésének minimuma 350 forint volt, maradt 250, a tanársegédnek 350 forintot adtak, 150-ból differenciáltak, a nyelvtanároknál, kollégiumi nevelőtanároknál 350-et emeltek, 200-at tettek félre.

A rendelet pontos végrehajtása érdekében bizottság alakult, amelyben képviseltette magát a

párt- és állami vezetés, valamint a szakszervezeti titkárok. A bizottság felelősséget vállalt, hogy egységes elvek alapján tesz különbséget az oktatók végzett munkája között. A differenciálás megkönnyítése érdekében az oktató-nevelő- és tudományos munka mennyisége és minősége alapján három csoportba sorolták be a tanárokat: átlagos, jó és kiemelkedő minősítéseket kaptak. E kategóriák szerint osztották fel a differenciálásra félretett pénzüsséget.

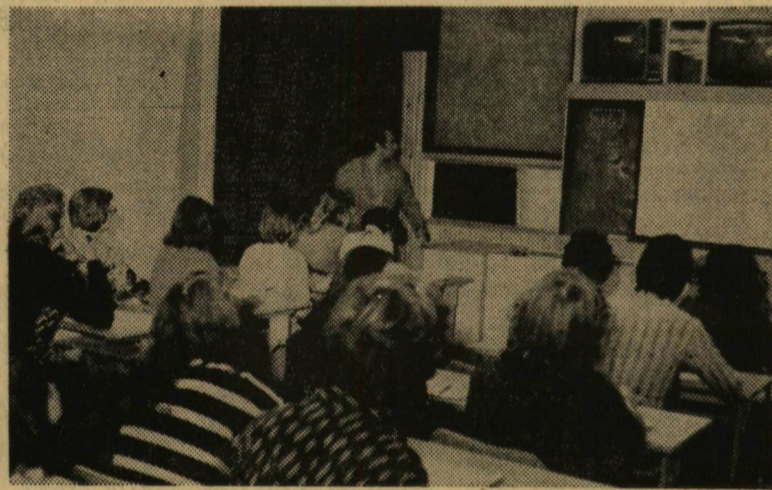
Ugyancsak ezekbe a csoportokba sorolták be a nem oktatókat is. Az ő helyzetük annyiban különbözött az oktatókétól, hogy a kategóriák értékét nem pénzben adták meg, hanem a fizetésük meghatározott százalékát kapták emeléként.

A bérrendezés óta eltelt időben összegezték a főiskolán a tapasztalatokat is. Megállapították, hogy a fizetésemelések végrehajtása jogszerűen, a munkahelyi demokrácia és a nyíltság messzemenő biztosításával történt. Hogy az adminisztratív lebonyolítás is különösebb zökkenők nélkül zajlott le, az első sorban a Gazdasági Hivatal vezetője és személyügyi előadó alapos előkészítő munkájának és folyamatos patronálásának köszönhető.

A bérrendezés — a tapasztalatok szerint — kedvező visszhangot váltott ki.

F. K.

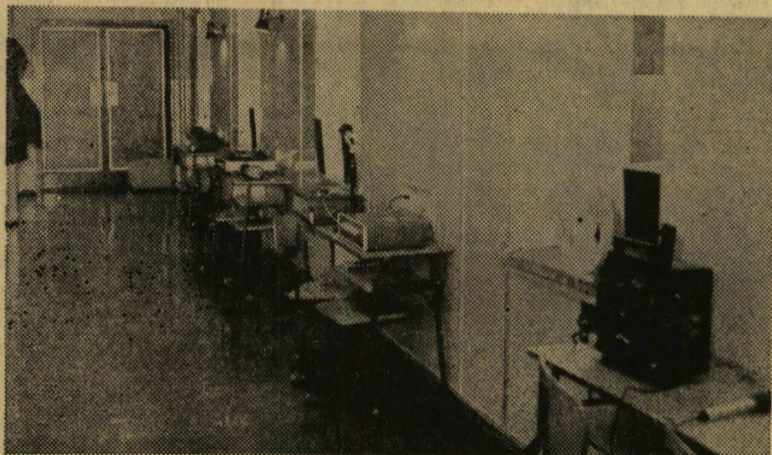
Az új oktató-labor

A november 7. tiszteletére a József Attila Tudományegyetemen átadott Oktatástechnológiai Laboratórium a Ságvári Endre Gyakorló Általános Iskola földszintjén és harmadik emeletén kapott helyet. A harmadik emeleti nagyszobában az ötödéves tanárszakos hallgatók bemutató órákat tarthatnak.

A berendezésre és a felszerelésekre mintegy 3 millió forintot költöttek. Van itt filmvetítő, diavetítő, írásvetítő, monitor, stencilgép, kamera, stúdiómagnó stb. Képünkön a keverőasztal.

A földszinti helyiség a „gyakorlószoba”, itt tanulhatják meg a hallgatók az eszközök kezelését.

Öntevékenység

Az egyetemi oktatás már régóta nem kizárólagos meghatározó a hallgatók személyiségének megformálásában, legalább ilyen fontos a társadalom is, az az életközeg, ahol szabad idejüket töltik, s nem utolsósorban magának a képzés alanyának szociális háttérére, származására. Régi szabálya a szociálpszichológiának, hogy a befogadó akarata ellenére nem lehet eredményes nevelőmunkát végezni, s így van ez az egyetemen is; a képzésben, nevelésben a hallgató nem passzív figura. Ezért személyiségének alakulását ön maga is befolyásolja, öntevékenysége meghatározó lehet.

A hallgatóknak nincs más dolguk, csak a tanulás — milyen sokszor lehetett ezt hallani, s ma már ez sem így van, noha a közvélemény még így tudja. Felsőoktatási intézményeink hallgatóinak döntő hányada nem csupán szakmát tanul, hanem igyekszik kihasználni az intézmények — kollégiumok, klubok — nyújtotta közművelődési lehetőségeket, és persze moziba jár, alkalmanként színházat néz, egyszóval elfogadja városa ajánlatát; gyarapodva szórakozik. Igaz, a szórakozásnak nemcsak ezeket a kul-

turált formáit ismeri, de kiruccanásai a mély vízben nem lephetnek túl az alkalmiságon, mert ha összefüggő rendszert, életmódot alkotnak, egyetemi egzisztenciája kerül válságba.

A közösség

Személyiség formálódásuk szempontjából jelentősek azok a közösségi kapcsolatok, amelyeket kiépítenek, erősítenek — vagy közönyösen elhanyagolnak. Barátságok, szerelmek, mozgalmi tapasztalat egyként közösségi kapcsolatokra épül, hiányukkal az egyén és a csoport egyformán szegényedik. Amióta a felsőoktatásban gyorsuló ütemben megy végbe az úgynevezett elnőiesedés, a lányok mind több szakmát szinte kizárólagos módon uralnak, azóta a párválasztás problémája egyre nyilvánvalóbb. Szociológiai tanulmányok bizonyítják, hogy a végzés után 25-26 évesen párt keresni meglehetősen nehéz feladat, nem beszélve az esetleges kudarc életet megnyomorító, boldogtalanná tevő hatásáról.

A mozgalmi tapasztalat, a megszerzhető ismeretek mellett, azokkal egyenrangúan, a legfontosabb személyiségformáló. Ifjúsági szervezetünk, a KISZ módot teremt olyan közösségi munkára, amely részben megismerteti a hallgatót az egyetem-főiskola szervezetének sokféle összetevőjével, intézményeinek működési rendjével — illetve emberekkel kapcsolja össze, akiket lemerheti önmaga értékeit, hibáit. Egyszóval mindezek előlegezik számára a későbbi társadalmi beilleszkedést, tapasztalást adnak az emberek világáról, ami nélkül nincs meg a feltétele az értelmiségi funkciók teljesítésének hiszen a szakképzettség még nem jelent egyben társadalmi-közéleti tájékozottságot is.

Emberi tartás, közösségi érzés, vezetői képességek — mindezek kiműveléséhez nagyszerű iskola lehet az egyetemi KISZ-munka; persze nem magától megy végbe ez sem, meg kell érte dolgozni, de aki próbálta, állítja, hogy megéri. S ha ezt az alapállást elfogadva kerestünk választ a kérdésre, hogy a személyiség formálásának vannak-e lehetőségei az egyetemi képzésben, akkor már nem is olyan sötét a kép; lehetséges járható utat találni.

TRÁSER LÁSZLÓ